

**Hukuk Genel Kurulu**  
**2014/454 E. , 2016/481 K.**

- **TÜRK VATANDAŞI İKEN YURT DIŞINDA GEÇEN BORÇLANMAYA ESAS SÜRELER**
  - **YURT DIŞINDA MESLEKİ EĞİTİMDEN DOLAYI ÖDENEN ZORUNLU PRİMLER**
  - **SİGORTA BAŞLANGIÇ TARİHİNİN ALMAN RANT SİGORTASINA GİRİŞ TARİHİ OLDUĞUNUN TESPİTİ İSTEMİ**
- SOSYAL SİGORTALAR VE GENEL SAĞLIK SİGORTASI KANUNU (5510) Madde 38
  - SOSYAL SİGORTALAR VE GENEL SAĞLIK SİGORTASI KANUNU (5510) Madde 4
  - SOSYAL SİGORTALAR KANUNU(MÜLGA) (506) Madde 20
  - 1982 ANAYASASI (2709) Madde 90
  - SOSYAL SİGORTALAR KANUNU(MÜLGA) (506) Madde 108
  - YURT DIŞINDA BULUNAN TÜRK VATANDAŞLARININ YURT DIŞINDA GEÇEN SÜRELERİNİN SOSYAL GÜVENLİKLERİ BAKIMINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ HAKKINDA KANUN (3201) Madde 5
  - SOSYAL SİGORTALAR VE GENEL SAĞLIK SİGORTASI KANUNU İLE BAZI KANUN VE KANUN HÜKMÜNDE KARARNAMELERDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN (5754) Madde 79
  - İŞ KANUNU İLE BAZI KANUN VE KANUN HÜKMÜNDE KARARNAMELERDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASI İLE BAZI ALACAKLARIN YENİDEN YAPILANDIRILMASINA DAİR KANUN (6552) Madde 29

**"İçtihat Metni"**

Taraflar arasındaki "tespit" davasından dolayı yapılan yargılama sonunda; ... Mahkemesince davanın kabulüne dair verilen 01.03.2013 gün ve 2012/1155 E. - 2013/131 K. sayılı kararın incelenmesi davalı vekili tarafından istenilmesi üzerine, Yargıtay ... Hukuk Dairesinin 02.05.2013 gün ve 2013/6354 E. - 2013/9076 K. sayılı ilamıyla;

(...Dosyadaki yazılara, toplanan delillere ve hükmün dayandığı gerektirici sebeplere göre, davalı Kurum'un sair temyiz itirazlarının reddi gerekir.

Yurtiçi sigortalılık kayıt ve tescili bulunmayan, 28.04.2000 tarihi itibarıyla izinle çıkarak Türk Vatandaşlığını kaybeden 15.10.1975 doğumlu davacının, 28.06.2012 günlü borçlanma başvurusu, talep tarihinde Türk Vatandaşı olmadığı gerekçesiyle reddi üzerine, eldeki bu davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

Uzun vadeli sigorta kolları bakımından sigortalılık süresini düzenleyen 5510 sayılı Yasanın 38'inci madde hükmü; malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortalarının uygulanmasında dikkate alınacak sigortalılık süresinin başlangıcını; sigortalının, 5417, 6900, 506, 1479, 2925, 2926 ve 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununa, 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun geçici 20'nci maddesi kapsamındaki sandıklara veya bu Kanuna tâbi olarak malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortalarına tabi olarak ilk defa kapsama girdiği tarih olarak kabul edileceğini; kanunun uygulanmasında 18 yaşından önce malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortalarına tâbi olanların sigortalılık süresinin, 18 yaşının ikmal edildiği tarihte başlamış olacağını, bu tarihten önceki süreler için ödenen malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primlerinin, prim ödeme gün sayısı hesabına dahil edileceğini öngörürken, Uluslararası sosyal güvenlik sözleşme hükümlerinin saklı bulunduğu ifade edilmiştir.

Öte yandan, Anayasamızın 90/son maddesi uyarınca, yöntemince yürürlüğe konulmuş Uluslararası sözleşmeler kanun hükmünde olduğu gibi, normlar hiyerarşisi yönünden uluslararası sözleşme kurallarına uygulamada yasal güç tanınmakta ve bu kuralların uygulanma önceliği de haiz bulunmaktadır.

10.04.1965 tarihli resmi gazetede yayımlanarak 01.11.1965 tarihi itibarıyla yürürlüğe giren Türkiye Cumhuriyeti ile Almanya Federal Cumhuriyeti arasında imzalanan Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin uzun vadeli sigorta kollarından olan "Malûllük, Yaşlılık ve Ölüm Sigortaları(aylıkları)" başlıklı beşinci bölümde düzenlenen konuya ilişkin Ek Sözleşmenin 29'uncu maddesi "Türk Sosyal Sigorta Mercii için aşağıdaki hususlar geçerlidir:

(4) Bir kimsenin Türk sigortasına girişinden önce bir Alman rant sigortasına girmiş

bulunması halinde, Alman Rant Sigortasına girişi, Türk Sigortasına giriş olarak kabul edilir. .." hükmünü öngörmüştür.

Anılan Uluslararası sözleşme hükmü ile, sözleşme hükmünün düzenlendiği bölüm birlikte değerlendirildiğinde; bir kimsenin Türk sigortasına girmeden önce, sözleşme hükmü kapsamında, malüllük, yaşlılık ve ölüm Sigortalarından Alman rant sigortasına girmiş bulunması halinde, rant sigortasına giriş tarihinin, Türk sigortasına giriş tarihi olarak kabul edilmesi gerekecektir.

Somut olayda, dava dosyası içerisinde yer alan tercümeli 16.11.2006 günlü Alman sigorta kurumuna ait sigorta cetvelinde, davaya konu yapılan ve rant sigortasına giriş tarihi olarak öngörölen 18 yaşın ikmal edildiği 15.10.1993 tarihini de iğereren 15.10.1991-05.07.1992 tarihleri arası dönemde "Fachschulausbildun vorgemerkt (Yüksek Meslek Okulu)", 06.07.1992-31.08.1992 tarihleri arası dönemde "Pflichtbeitrage Fachschulausbildun (zorunlu primler meslek yüksek okulu)", 01.09.1992-28.02.1995 tarihleri arası dönemde "Pflichtbeitrage berufliche Ausbildung (mesleki eğitimden dolayı zorunlu prim dönemi)" sürelerin dönüşümlü olarak kayıtlı bulunması karşısında; anılan sigorta hesabındaki kayıtlı sürelerin, yukarıda bahsedilen Uluslararası Ek Sözleşme hükmü kapsamında, uzun vadeli sigorta kollarından olan malüllük, yaşlılık ve ölüm Sigortalarından Alman rant sigortasına giriş niteliğinde bir sigortalılık süresi olup olmadığı usulünce araştırılmalıdır. Yapılacak araştırma neticesi, rant sigortası kapsamında bulunmadığının anlaşılması halinde, Türk-Alman Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin sigorta başlangıcına dair yukarıdaki sözleşme hükmünün uygulanmasını gerektirecek nitelikteki rant sigortasına giriş tarihi açıkça belirlenmeli ve böylece davacı istemi bu çerçevede yeniden değerlendirilerek varılacak sonuca göre karar verilmelidir.

Öte yandan, Türk-Alman Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin sigorta başlangıcına dair sözleşme hükmünün uygulanmasını gerektirecek nitelikte rant sigortasına giriş tarihi belirlendikten sonra; davacı tarafa yöntemine uygun şekilde verilecek mehille, belirlenen Alman Rant sigortasına giriş tarihini de iğerecek şekilde ve borçlanma talep tarihindeki şartlar çerçevesinde yurt dışı borçlanması, 5510 sayılı Yasanın 4/1-b madde kapsamında öngörölen sigortalılık niteliğinde olmak üzere, usulünce sağlanmalı ve borçlanmanın varlığı halinde, sigorta başlangıcına hükmedilmelidir.

Mahkemece, bu maddi ve hukuki olgular gözönünde tutulmaksızın, eksik inceleme ve araştırmayla yazılı şekilde hüküm kurulması usul ve yasaya aykırı olup bozma nedenidir. O hâlde davalı Kurum vekilinin bu yönleri amaçlayan temyiz itirazları kabul edilmeli ve hüküm bozulmalıdır...)

gerekçesiyle bozularak dosya yerine geri çevrilmekle, yeniden yapılan yargılama sonunda; mahkemece önceki kararda direnilmiştir.

#### HUKUK GENEL KURULU KARARI

Hukuk Genel Kurulunca incelenerek direnme kararının süresinde temyiz edildiği anlaşıldıktan ve dosyadaki kağıtlar okunduktan sonra gereği görüşüldü:

Dava, davacının sigorta başlangıç tarihinin, Alman Rant Sigortasına giriş tarihi olan 15.10.1993 tarihi olduğunun tesbiti ile Türk vatandaşı iken yurt dışında geçen borçlanmaya esas sürelerinden dilediği kadarını borçlanmaya hakkı olduğunun tesbiti istemine ilişkindir.

Davacı vekili, davacının 23.12.1998 tarihli Bakanlar Kurulu izni ile Türk vatandaşlığından çıktığını, Türk-Alman Sosyal Güvenlik Sözleşmesi gereğince sigorta başlangıcının 15.10.1993 olduğunu, davacının davalı Kuruma başvurarak Türk Vatandaşı olarak çalıştığı dönemi borçlanmak istediğini, ancak Kurum tarafından talep tarihinde Türk Vatandaşı olmaması nedeni ile talebinin reddedildiğini, bu hususun Türk-Alman Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin 29/4. maddesine aykırı olduğunu ileri sürerek, davacının sigorta başlangıç tarihinin Alman Rant Sigortasına giriş tarihi olan 15.10.1993 olduğunun tesbiti ile Türk vatandaşı iken yurt dışında geçen borçlanmaya esas sürelerinden dilediği kadarını borçlanmaya hakkı olduğunun tesbitine karar verilmesini istemiştir.

Davalı vekili, davacının borçlanma talebinde bulunduğu tarihte Türk vatandaşı olmadığından, yurt dışında Türk vatandaşı olarak geçirdiği çalışma sürelerini, 3201 sayılı Kanuna göre borçlanma imkânı bulunmadığını, bu nedenle yapılan işlemlerin 3201 sayılı Kanuna uygun olduğunu belirterek, davanın reddine karar verilmesini savunmuştur.

Mahkemece, sosyal güvenlik hakkının temel bir insan hakkı olup, Türk-Alman Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin, Anayasamızın 90/son maddesinde öngörüldüğü şekilde temel hak ve özgürlüklere ilişkin hüküm içerdiği, normlar hiyerarşisi çerçevesinde değerlendirildiğinde usulüne göre yürürlüğe konulmuş temel hak ve özgürlüklere ilişkin milletlerarası andlaşma hükümlerinin Anayasa'ya aykırılık iddiası ile Anayasa Mahkemesine başvurulamayacağı düzenlemesi ile milletlerarası antlaşma hükümlerinin uygulamada yasaların üzerinde olduğu ve uygulama önceliğine sahip bulunduğu, çatışma halinde uluslararası sözleşme hükmünün uygulanması gerektiği ve somut olayda uyuşmazlığın Türk-Alman Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin 29/4. maddesine göre çözülmesi gerektiği, somut olayda Alman Sigorta Mercinin 16.11.2006 tarihli yurt dışı hizmet cetveline göre, davacının 15.10.1993 tarihinden itibaren Almanya'da sigortalı olarak çalışmaya başladığı, Türk vatandaşlığından izin ile çıkan ve borçlanma talep tarihinde Türk vatandaşlığına haiz olmayan davacının Türk Vatandaşlık Kanunu'nun sosyal haklar bakımından vatandaş gibi kabul ettiği, ayrıca Türk vatandaşlığından izin ile çıkmadan önce yurt dışında gerçekleşen çalışma sürelerine ilişkin borçlanma hakkının, Türk Vatandaşlık Kanunu ile kişinin doğuştan kazandığı statüden doğan kendisi yönünden kesinleşmiş ve kişisel niteliğe dönüşmüş kazanılmış hak olduğu gerekçesiyle davanın kabulüne karar verilmiş; davalı vekilinin temyizi üzerine karar Özel Dairece, yukarıda başlık bölümünde açıklanan nedenlerle bozulmuştur.

Mahkemece, Alman Sigorta hizmet döküm cetvelinde SVN açıklamasıyla 11.799 DM 12 ay karşılığı prim yatırılması, Kurum tarafından tahakkuk belgesi düzenlenirken bu sürenin borçlandırılan süre kapsamında bulunması ve Türk-Alman Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin 29/4. maddesinde; "...Bir kimsenin Türk Sigortasına girişinden önce bir Alman Rant sigortasına girmiş bulunması halinde, Alman Rant sigortasına girişi Türk Sigortasına giriş kabul edilir." hükmünün öngörülmesi ve hükümde girişin niteliği konusunda herhangi bir nitelemenin bulunmaması karşısında yatırılan primin uzun vadeli sigorta kolları açısından Alman Rant Sigortasına giriş niteliğinde sigortalılık süresi olduğunun kabul edildiği; Kurumun ret kararı incelendiğinde, talep edilen sigorta başlangıç tarihinin Alman Rant Sigortasına giriş niteliğinde sigortalılık olmadığı gerekçesinin bulunmadığı; Kurum kayıtları incelendiğinde, SVN Sosyal Sigorta Belgeleri-Karnesi ile veya bilgi işlem düzenlemesiyle bildirilen süreler (Mecburi Primler) olarak tercüme edilmiş olduğu; Türk-Alman Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin 2. maddesinde, sözleşmenin konu itibarıyla yürürlük sahası belirlenmiş olup, Almanya ile ilgili bölüme bakıldığında Türk Hukukundaki sigortalılık ayrımlarının olmadığı, uzun vadeli ve kısa vadeli sigorta kolları ayrımının bulunmadığı gerekçesiyle önceki kararında direnilmiş; hükmü davalı vekili temyize getirmiştir.

I-Yerel Mahkemenin, Özel Dairenin bozma ilamının "yurt dışında geçen çalışmaların Türkiye'de sigortalılık başlangıç tarihi kabul edilebilmesi için 3201 sayılı Kanun'a göre borçlanmanın yapılmasının gerekli olduğu" kısmı yönünden verdiği direnme kararının incelenmesinde;

Hukuk Genel Kurulu önüne gelen uyuşmazlık, yurt dışında geçen çalışmaların Türkiye'de sigortalılık başlangıç tarihi olarak kabul edilebilmesi için 3201 sayılı Kanun'a göre borçlanmanın yapılmasının gerekli olup olmadığı noktalarında toplanmaktadır.

Konuyla ilgisi bakımından öncelikle sigortalılık süresinin başlangıcı kavramına açıklık getirilmelidir:

Uzun vadeli sigorta kolları bakımından sigortalılık süresini düzenleyen 5510 sayılı Kanun'un 38. madde hükmü; malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortalarının uygulanmasında dikkate alınacak sigortalılık süresinin başlangıcını; sigortalının 5417, 6900, 506, 1479, 2925, 2926 ve 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu'na, 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu'nun geçici 20. maddesi kapsamındaki sandıklara veya bu Kanuna tâbi olarak malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortalarına tabi olarak ilk defa kapsama girdiği tarih olarak kabul edileceğini; kanunun uygulanmasında 18 yaşından önce malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortalarına tâbi olanların sigortalılık süresinin, 18 yaşının ikmal edildiği tarihte başlamış olacağını, bu tarihten önceki süreler için ödenen malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primlerinin, prim ödeme gün sayısı hesabına dâhil edileceğini öngörürken, uluslararası sosyal güvenlik sözleşme hükümlerini saklı tutmuştur.

Mülga 506 sayılı Kanun'un 108. maddesinde ise, malullük, yaşlılık ve ölüm sigortalarının

uygulanmasında nazara alınacak sigortalılık süresinin başlangıcı, sigortalının, yürürlükten kaldırılmış 5417 ve 6900 sayılı Kanunlara veya bu Kanuna tabi olarak ilk defa çalışmaya başladığı tarih olarak belirtilmektedir.

Yurt dışında çalışan Türk vatandaşlarının sigortalılık başlangıcı yönünden, bulundukları ülke ile yapılan ikili uluslararası sosyal güvenlik sözleşmelerinde açık hüküm bulunmayan veya hiç sözleşme yapılmayan ülkelerde bulunanların durumu 3201 sayılı Kanun'un 5. maddesinde düzenlenmiştir.

Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarının yurt dışında geçirdikleri çalışma sürelerinin sosyal güvenlikleri açısından değerlendirilebilmesi amacıyla 22.05.1985 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiş bulunan 3201 sayılı Yurt Dışında Bulunan Türk Vatandaşlarının Yurt Dışında Geçen Sürelerinin Sosyal Güvenlikleri Bakımından Değerlendirilmesi Hakkında Kanun'un 5. maddesinde, borçlanma konusu hizmetlerinden sonra Türkiye'de tescili bulunan sigortalılar yönünden sigortalılık başlangıcı, tescil tarihinden itibaren borçlanılan süre kadar geriye gidilerek bulunacak tarih olacağı, hiç tescili olmayanlar için de, borcun tamamen ödendiği tarihten borçlanma süresi kadar geriye gidilerek bulunacak tarih olacağı kabul edilmekte iken; 17.04.2008 tarihli 5754 sayılı Kanun'un 79. maddesi ile 3201 sayılı Kanun'un 5. maddesine eklenen son fıkra ile sosyal güvenlik sözleşmesi yapılmış ülkelerdeki hizmetlerini, bu Kanuna göre borçlananların, sözleşme yapılan ülkede ilk defa çalışmaya başladıkları tarih, ilk işe giriş tarihi olarak dikkate alınmaz düzenlemesi ile yurt dışında geçen çalışmaların Türkiye'de sigortalılık başlangıcı sayılamayacağı kabul edilmiştir. Daha sonra 19.10.2014 tarihli 6552 sayılı Kanun'un 29. maddesi ile 3201 sayılı Kanun'un 5. maddesinin son fıkrasına "ancak, uluslararası sosyal güvenlik sözleşmelerinde Türk sigortasına girişinden önce âkit ülke sigortasına girdiği tarihin Türk sigortasına girdiği tarih olarak kabul edileceğine ilişkin özel hüküm bulunan ülkelerdeki sigortalılık sürelerini borçlananların âkit ülkede ilk defa çalışmaya başladıkları tarih, ilk işe giriş tarihi olarak kabul edilir" cümlesi eklenerek, yurt dışında geçen ve uluslararası sosyal güvenlik sözleşmesi bulunan akit ülke ile yapılan sözleşmede özel hüküm bulunması halinde, yurt dışında geçen çalışmanın Türkiye'de sigortalılık başlangıç tarihi kabul edilebilmesi için sigortalılık süresinin borçlanması gerektiği hükme bağlanmıştır.

Öte yandan, 10.04.1965 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak 01.11.1965 tarihi itibarıyla yürürlüğe giren Türkiye Cumhuriyeti ile Almanya Federal Cumhuriyeti arasında imzalanan Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin uzun vadeli sigorta kollarından olan "Malullük, Yaşlılık ve Ölüm Sigortaları (aylıkları)" başlıklı beşinci bölüme, 02.11.1984 tarihinde imzalanıp 05.12.1985 tarihli 3241 sayılı Kanun ile onaylanıp yürürlüğe giren Ek Sözleşme ile getirilen sözleşmenin 29. maddesinin 4. bent hükmüne göre, bir kimsenin Türk sigortasına girişinden önce, bir Alman Rant Sigortasına girmiş bulunması halinde, Alman Rant Sigortasına giriş tarihi, Türk Sigortasına giriş tarihi olarak kabul edileceği açıkça ifade edilmiştir. Bu nedenle Ek Sözleşmenin 29. maddesinin 4. bendi hükmü uyarınca yurtdışında ilk defa çalışmaya başlanılan tarihin Türkiye'de sigortalılık başlangıç tarihi olarak kabul edilmesi gerekmektedir.

Şu duruma göre, karşımıza, aynı konu hakkında bir tarafta iç hukuk alanında kabul edilen bir yasa kuralı diğer tarafta uluslararası sözleşmede yer alan farklı bir düzenleme çıkmaktadır. Bu sorunun kurallar kademelenmesindeki (Normlar Hiyerarşisindeki) sıralamaya göre çözümlenmesinde kuşku bulunmamaktadır.

2004 yılında Anayasa'nın 90. maddesinde 5170 sayılı Kanun ile yapılan değişiklik sonucunda, uluslararası temel hak ve özgürlüklere ilişkin sözleşme hükümlerinin iç hukuk hükümleri ile çatışması halinde sözleşmeye öncelik verilmesi esası kabul edilmiştir. Bu kapsamda, "sosyal güvenlik hakkı"nın temel hak ve özgürlükler kapsamında bulunduğu Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarıyla belirgin bulunmaktadır.

Anayasa'nın 90/son maddesinde öngörüldüğü üzere; yöntemine göre yürürlüğe konulmuş uluslararası sözleşmeler kanun hükmündedir. Öyle ki, bunlar hakkında Anayasa'ya aykırılık iddiası ile Anayasa Mahkemesine dahi başvurulamaz. Anayasa; böylece uluslararası sözleşmenin bir kuralını iç hukuk açısından "Yasa" gücünde görmüş "normlar hiyerarşisi" yönünden daha alt sırada kabul etmemiştir. Bu durumda denilebilir ki, uluslararası sözleşmenin bir kuralına, uygulanma açısından yasal güç tanımak Anayasal bir zorunluluktur. ( HGK'nun 09.12.2015 gün ve 2015/10 – 1824 E., 2015/2903 K. sayılı

kararı).

Bu açıklamalar ışığında somut olay değerlendirildiğinde, Türkiye Cumhuriyeti ile Almanya Federal Cumhuriyeti arasında imzalanan Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin 29/4. fıkrasında yer alan "bir kimsenin Türk sigortasına girişinden önce bir Alman rant sigortasına girmiş olması halinde, Alman rant sigortasına girişi, Türk sigortasına giriş olarak kabul edilir." düzenlemesi nedeniyle davacının Alman Rant Sigortasına giriş tarihinin Türkiye'deki sigortalılığın başlangıcı olarak kabul edilebilmesi için borçlanma işleminin yapılmasına gerek olmadığı kabulü gerekir.

Hukuk Genel Kurulundaki görüşmeler sırasında bir kısım üyelerce; Alman Rant Sigortasına giriş tarihinin Türk sigorta başlangıcı olarak kabulünün özünde söz konusu tarih itibarıyla bir gün çalışıldığının kabulü anlamını da taşıdığını, bu nedenle Türk Sigorta başlangıcı olarak kabul edilen tarihe ilişkin sürenin fiilen borçlanılmış ve Türk sosyal güvenliği bakımından değerlendirilebilir hale getirilmiş olmasını aramanın yerinde olacağı, nitekim, 10.09.2014 tarihinde yürürlüğe giren 6552 sayılı Kanun'un 29. maddesi ile 3201 sayılı Kanun'un 5/5. maddesine eklenen "ancak, uluslararası sosyal güvenlik sözleşmelerinde Türk sigortasına girişinden önce âkit ülke sigortasına girdiği tarihin Türk sigortasına girdiği tarih olarak kabul edileceğine ilişkin özel hüküm bulunan ülkelerdeki sigortalılık sürelerini borçlananların âkit ülkede ilk defa çalışmaya başladıkları tarih, ilk işe giriş tarihi olarak kabul edilir." ek cümlesi ile de yurt dışında geçen çalışmaların Türkiye'de sigortalılık başlangıç tarihi sayılabilmesi için sigortalılık sürelerinin borçlanması gerektiğinin kabul edildiği, bu nedenle direnme kararının bozulması gerektiği görüşü dile getirilmiş ise de, bu görüş, yukarıda belirtilen nedenlerle çoğunluk tarafından benimsenmemiştir.

O halde, yerel mahkemenin davacının Alman Rant Sigortasına giriş tarihinin Türkiye'deki sigortalılığının başlangıcı olarak kabul edilebilmesi için borçlanma işleminin yapılmasına gerek olmadığına yönelik direnmesi yerinde olup, bu yöne ilişkin direnme kararı onanmalıdır.

II-Yerel Mahkemenin, Özel Dairenin bozma ilamının "davacının Alman Sigorta Kurumuna ait sigorta cetvelinde kayıtlı sürelerin, uzun vadeli sigorta kollarından olan malullük, yaşlılık ve ölüm sigortalarından Alman rant sigortasına giriş niteliğinde bir sigortalılık süresi olup olmadığının tespiti açısından araştırma yapılması gerektiği" kısmı yönünden verdiği direnme kararının incelenmesinde;

Hukuk Genel Kurulu önüne gelen uyuşmazlık, davacının Alman Sigorta Kurumuna ait sigorta cetvelinde kayıtlı 01.09.1992-28.02.1995 tarihleri arasındaki sürelerin, uzun vadeli sigorta kollarından olan malullük, yaşlılık ve ölüm sigortalarından Alman rant sigortasına giriş niteliğinde bir sigortalılık süresi olup olmadığı noktasında toplanmaktadır. Öncelikle belirtilmelidir ki, yukarıda (I) numaralı bentte açıklandığı üzere, Anayasa'nın 90/son maddesi gereğince uygulama önceliğine sahip bulunan Almanya ile imzalanan Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin 29. maddesi uyarınca, sigortalılık başlangıç tarihinin, yurtdışında çalışmaya başlanılan tarih olduğunun tespiti gerektiği konusunda uyuşmazlık bulunmamaktadır.

Bu nedenle, uyuşmazlığın çözümü bakımından davacının 01.09.1992-28.02.1995 tarihleri arasında pflichtbeitragszeit beruflich ausbildung (mesleki eğitimden dolayı zorunlu prim) ödenmiş çalışmalarının niteliğinin tespiti önemlidir.

Türkiye Cumhuriyeti ile Almanya Federal Cumhuriyeti arasında imzalanan Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin 29/4. maddesinde, bir kimsenin Türk sigortasına girişinden önce, bir Alman Rant Sigortasına girmiş bulunması halinde, Alman Rant Sigortasına giriş tarihinin, Türk Sigortasına giriş tarihi olarak kabul edileceği açıkça ifade edilirken; aynı sözleşmenin 27. maddesinde ise, her iki akit taraf mevzuatına göre nazara alınabilecek sigortalılık sürelerinin varlığı halinde, uygulanacak mevzuata göre yardım hakkının doğmasında, diğer akit taraf mevzuatına göre geçen ve aynı zamana rastlamayan, hesaba dahil edilebilir nitelikteki sigortalılık sürelerinin de nazara alınacağı; sigortalılık sürelerinin hangi ölçüde hesaba dahil edilebileceğini ise, hesaba dahil edilebilirliğini tayin eden mevzuata göre tespit edileceği hükme bağlanmıştır. Ayrıca, 3201 sayılı Kanun da, Türk vatandaşlarının yurt dışında 18 yaşını doldurduktan sonra, Türk vatandaşı iken geçen ve belgelendirilen sigortalılık süreleri ve bu süreleri arasında veya sonunda her birinde bir yıla kadar olan işsizlik süreleri ile yurt dışında ev kadını olarak geçen süreleri,

bu Kanunda belirtilen sosyal güvenlik kuruluşlarına prim ödenmemiş olması ve istekleri halinde, bu Kanun hükümlerine göre sosyal güvenlikleri bakımından değerlendirileceğini öngörmüştür.

Alman Sosyal Güvenlik Sistemine ilişkin temel yasaların toplandığı toplam 12 kitaptan oluşan Sosyal Kanun'un (SGB-Sozialgesetzbuch/Sosyal Kanun Kitabı), Yasal Emeklilik Sigortası (Gesetzliche Rentenversicherung) adını taşıyan VI. Kitabının konuya ilişkin "Mecburi Sigortalı Olan Kişiler" başlıklı birinci bölümün 1. maddesinde, zorunlu sigorta kapsamında olan kişilerin; tüm çalışanlar (işçi ve müstahdemler), meslek eğitimi gören çıraklar, kayıtlı atölyelerde çalışan özürölüler, askerliğini yapanlar ya da sivil hizmetini yerine getirenler, bazı serbest çalışanlar (öğretmenler, öğretim görevlileri, eğitimciler, bakım görevlileri, ebeler, zanaatkarlar, sanatçı ve yazarlar), sigortalı başka birini çalıştırmayan serbest çalışanların, yasal emeklilik sigortası kapsamına girebildikleri kabul edilmektedir (Şeniz Özmert Koçer, Almanya Federal Cumhuriyeti Sosyal Güvenlik Sistemi ve Sistem İçerisinde Sosyal Sigorta Uygulamaları Uzmanlık Tezi, Ankara-2014, s. 56). Yine aynı kitabın yasal aylık sürelerini düzenleyen beşinci başlığını taşıyan 55. maddesi de, "prim ödeme süreleri, mecburi veya isteğe bağlı sigorta primlerinin ödendiği sürelerdir. Özel kanunlara göre ödenmiş kabul edilen mecburi sigorta primlerine ilişkin sürelerde de, mecburi sigorta primlerinin ödendiği süreler olarak kabul edilir." hükmünü içermektedir. Öte yandan, davalı Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından benzer nitelikteki dava dosyalarına gönderilen yazılarına ekli Türkçe'ye tercüme edilmiş Alman Sigorta Mercii yazısında da "pflichtbeitragszeit beruflich ausbildung (mesleki eğitimden dolayı zorunlu prim)" olduğu belirtilmektedir.

Somut olayda, davacının 01.09.1992-28.02.1995 tarihleri arasındaki dönemde yurt dışında mesleki eğitimden dolayı ödediği zorunlu primlerin, Türkiye Cumhuriyeti ile Almanya Federal Cumhuriyeti arasında imzalanan Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin uzun vadeli sigorta kollarından olan "Malullük, Yaşlılık ve Ölüm Sigortaları (aylıkları)" başlıklı beşinci bölüme 02.11.1984 tarihinde imzalanıp 05.12.1985 tarihli 3241 sayılı Kanun ile onaylanıp yürürlüğe giren Ek Sözleşme ile getirilen sözleşmenin 29. maddesi hükmü kapsamında, uzun vadeli sigorta kollarından olan malullük, yaşlılık ve ölüm sigortalarından Alman rant sigortasına giriş niteliğinde bir sigortalılık girişi olduğunun kabulü gerekmektedir. Bu nedenle aynı hususa işaret eden direnme kararı usul ve yasaya uygun olup, onanması gerekir.

**SONUÇ:** Yukarıda (I) numaralı bentte açıklanan nedenlerle davalı vekilinin temyiz itirazlarının reddi ile, direnme kararının ONANMASINA, oyçokluğu ile,

Yukarıda (II) numaralı bentte açıklanan nedenlerle davalı vekilinin temyiz itirazlarının reddi ile, direnme kararının ONANMASINA, oybirliği ile, 06.04.2016 gününde karar verildi.